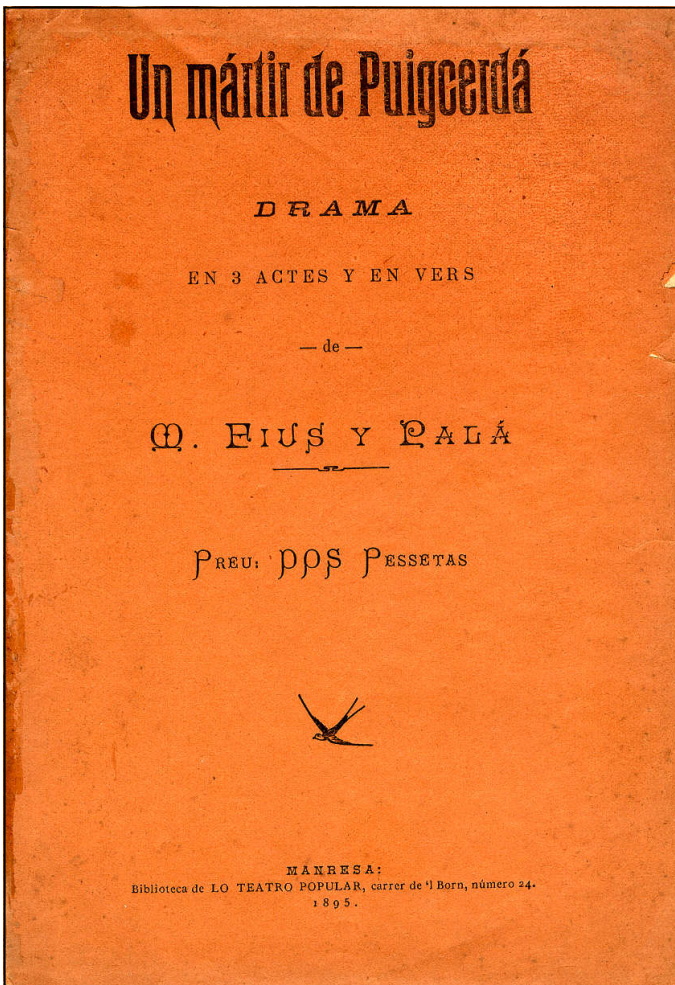

“Un màrtir de Puigcerdà”. Drama en 3 actes i en vers.

Per Erola Simon Lleixà

El dia 22 d'abril de 1889 s'estrena al Teatre-Conservatori de Manresa l'obra “Un màrtir de Puigcerdà” del novell dramaturg d'aquesta ciutat Maurici Fius i Palà. Es tracta d'una obra de teatre estructurada en tres actes i escrita en vers que situa la seva acció en ple setge de Puigcerdà de 1873.

En una casa benestant de la vila on viuen un matrimoni, en Ramon i la Maria amb un fill d'ella, l'Enric, i una noia adoptada, la Roseta, s'allotja dies abans del setge un capità de la tropa liberal, en Joan i el seu assistent en Pau. La família, hospitalària i agraïda, ofereix totes les comoditats als valents soldats que han arribat per defensar Puigcerdà dels carlistes. Poc a poc el text ens deixarà conèixer el passat dels personatges i a partir d'aquí es teixeix un drama d'autèntic amor, desamor i lluita per la pàtria.

La Maria és casada en segones núpcies amb en Ramon. Ella era vídua d'un oficial liberal que suposadament va perdre la vida tretze anys enrere a la guerra del Marroc. Des de llavors la seva pena és immensa i la memòria del seu primer marit glorificada per tothom. En Ramon acull a la vídua i al seu fill traient-los de la misèria i oferint-los casa i amor. El destí, cruel, fa que l'oficial que acullen a casa en aquests moments de por i amenaça resulti ser l'espòs perdut al Marroc i erròniament donat per mort. En Joan, per la seva banda, ha arrossegat durant tots aquests tretze anys la pena d'haver perdut la pista de l'esposa i el fill, abandonats per defensar la pàtria.

Un cop en Joan i la Maria es reconeixen s'obra la caixa dels trons i la pena es fa immensa al recuperar-se sense poder-se tenir. Ella ja és l'esposa d'un altre home.

A partir d'aquí els personatges lluitaran contra el fat i contra sí mateixos per resoldre una situació cruel que finalment serà solucionada per la mateixa guerra.

Sense donar més detalls, perquè crec que val molt la pena la lectura de l'obra, cal dir que es tracta d'un drama amorós d'època que exalta els valors de l'honor i la virtut, de la caritat i de l'amor. És si voleu un feix de tòpics de gent honesta maltractada pel destí on tothom s'estima fins a l'extenuació i de la manera més pura. No hi han dubtes ni flaqueses, són tots ells víctimes de les circumstàncies tràgiques de la vida. Tant és així que, com us dic, la situació acaba sent resolta també per la guerra en el just moment de l'alliberament de la vila per en Cabrinetty.

Tot i ser d'un anacronisme total pel que estem habituats, és un text punyent que té el seu interès des del punt de vista dels valors que exalta. Retrata l'època, i sí, podríem dir que són situacions portades a l'extrem però ens permeten fer-nos una idea del moment i de l'ambient. A finals del segle XIX, en ple romanticisme, l'heroïcitat i l'èpica estan a l'ordre del dia, el fat és l'element que posa l'home en els dilemes vitals més compromesos i durs i només a través del martiri i la mort es troba la redempció. Ells són valents i herois i elles amants virtuoses i castes.

La crítica de l'època va elogiar molt l'obra. És certament una trama ben trabada, amb un ritme clar i creixent fins a clímax i desenllaç. Us en recomano la lectura pausada i amb les mires obertes.

En trobareu dos exemplars a l'Arxiu Comarcal de la Cerdanya i una còpia digitalitzada que us podreu descarregar al bloc "Operació Cabrinetty".

Puigcerdà, 29 de juny de 2010.